

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

22 בינואר 2024

1705

י"ב בשבט התשפ"ד

עמוד

הצעת חוק לשכת עורכי הדין (תיקון מס' 42) (שמירת חומר ארכיוני בידי עורך דין).

474 ..... התשפ"ד-2024

הצעת חוק לשכת עורכי הדין (תיקון מס' 42) (שמירת חומר ארכיוני בידי עורך דין), התשפ"ד-2024

- תיקון סעיף 41א
1. בחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 41א –
- (1) בסעיף קטן (א), במקום "בתוספת" יבוא "בתוספת הראשונה";
- (2) בסעיף קטן (ב), במקום "התוספת" יבוא "התוספת הראשונה".

ד ב ר י ה ס ב ר

נוסף על כך, אין בדין הקיים התייחסות לשמירת חומרים באופן דיגיטלי, ולכן לא רק שנשמרים ארכיונים פיזיים שתופסים מקום רב, אלא, כפי שעולה מתהליך הערכת השפעות רגולציה (RIA) שבוצע בנושא, פעמים רבות מודפסים חומרים רבים לצורך שמירתם בארכיון הפיזי, וזאת אף אם העותק הדיגיטלי הוא העותק המקורי. מתן אפשרות לשמירת חומר ארכיוני באופן דיגיטלי צפוי להקל גם את הנטל הכלכלי המוטל על עורכי דין בשל שמירת מסמכים בארכיון פיזי, הנובע מעלויות ההדפסה, עלויות השמירה ועלויות השינוע אם מדובר בארכיון חיצוני למשרד. אף על פי שיצירת מערכות שמירה דיגיטליות בהתאם לכללי אבטחת המידע גם כן כרוכה בעלויות, עלויות אלה צפויות להיות נמוכות יותר, ובכל מקרה מתן אפשרות לשמירת המידע באופן האמור עולה בקנה אחד עם מגמת הדיגיטציה בעולם בכלל, ובמישור המשפטי בפרט (דוגמת פרויקט הדיגיטציה של הנהלת בתי המשפט – "נט המשפט" – לניהול תיק בית המשפט באופן דיגיטלי במקום באופן פיזי).

בהצעת חוק זו מוצע להסדיר בחקיקה ראשית את הטיפול בחומר ארכיוני שנמצא בידי עורך דין, במסגרת תיקון חוק לשכת עורכי הדין, ולהוסיף לדין הקיים כמה שינויים שיפורטו להלן. הואיל וההסדר הקובע בכללים מוחלף בהסדר המוצע בהצעת חוק זו, והוא הסדר חדש ומאוחר אשר נקבע בנורמה חקיקתית עליונה יותר, איז מעת כניסת החוק לתוקף – לכללים לא יהיה עוד תוקף.

סעיפים התיקון המוצע קובע תקופת שמירה 1 ו-3 ייחודית לגבי סוגי מסמכים אשר ייקבעו בתוספת (כמפורט להלן). לפיכך מוצע לשנות את שם התוספת הקיימת היום בחוק לשכת עורכי הדין, כך שתיקרא "תוספת ראשונה", והתוספת החדשה המוצעת בהצעת חוק זו תיקרא "תוספת שנייה". בהתאם לכך מוצע לתקן גם את כל ההפניות לתוספת האמורה.

כללי לשכת עורכי הדין (שמירת חומר ארכיוני במשרדי עורכי דין), התשל"א-1971 (להלן – הכללים), הותקנו על ידי המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין, באישור שר המשפטים, מתוקף סמכותה לפי סעיף 109 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 (להלן – החוק או חוק לשכת עורכי הדין).

לפי ההסדר הקיים כיום בכללים, כל עוד לא הוסכם אחרת בכתב בין עורך הדין לבין לקוחו, לא יהיה עורך הדין חייב לשמור על החומר הארכיוני בעניינו של הלקוח, כהגדרתו בכללים, יותר מחמש שנים הנמנות מיום סיום טיפולו של עורך הדין בעניין שמסר לו הלקוח או מיום סיום ההליכים המשפטיים שבהם ייצג עורך הדין את הלקוח, לפי העניין. עם זאת, קובעים הכללים סייג שלפיו לא יבער עורך דין חומר ארכיוני אלא אם כן הציע לפני כן במכתב רשום שנשלח ללקוח או ליורשים, לפי הכתובת הידועה לעורך הדין באותה עת מהמסמכים שבידיו או הרשומה במינהל האוכלוסין, לקבלו בחזרה, להעתיקו או לצלמו, והלקוח או היורשים לא עשו אחד מאלה במהלך התקופה שנקבעה בהצעה.

עורכי דין אשר טיפלו במשך שנים רבות במאות ואלפי לקוחות, ואשר מעוניינים לבער את החומר הארכיוני שברשותם, ניצבים בפני נטל רגולטורי משמעותי, שכן מוטלת עליהם החובה להודיע לכל לקוח ולקוח, גם עשרות שנים לאחר סיום הטיפול, על ביעור החומר שברשותם. בחלוף זמן כה רב, הכתובת הידועה לעורך הדין עשויה להיות לא רלוונטית, ויהיה עליו לפנות לרשות האוכלוסין לגבי חלק ניכר מהחומר הארכיוני שנשמר במשרדו. נוסף על כך, בחלוף הזמן ייתכן שהלקוח נפטר, או שמדובר בחברה שהתפרקה או באישיות משפטית שאינה קיימת עוד. זאת ועוד, לעיתים קרובות עלות המשאבים באיתור הלקוחות, מיון הארכיונים הקיימים וביעור המסמכים, גבוהה מעלות שמירת החומרים והגדלתם מדי שנה, והלכה למעשה עורכי הדין שומרים כמות רבה של חומרים ארכיוניים בלא הגבלה של זמן.

¹ ס"ח התשכ"א, עמ' 178; התשע"ז, עמ' 1199.

"שמירת חומר ארכיוני" (א) בסעיף זה – 90א.

"חומר ארכיוני" – כל מסמך העשוי לשמש ראיה, שנמצא בידי עורך דין בשל טיפולו בעניין לקוחו, בין שערך אותו ובין שנמסר לו, ולמעט מסמך פנימי;

"מסמך" – כל מידע כתוב, מוקלט, מוסרט, מצולם או מתועד בכל צורה אחרת, ובכלל זה מסר אלקטרוני;

"מסמך פנימי" – מסמך ששימש את עורך הדין לצרכים פנימיים, ובכלל זה תרשומת של התייעצות, התכתבות פנימית וטיוטה, אשר לא נמסר לו בידי הלקוח, לא הוגש לבית משפט או לא נמסר ללקוח או לצד שלישי;

"מסר אלקטרוני" – כהגדרתו בחוק חתימה אלקטרונית, התשס"א-2001.²

(ב) עורך הדין ישמור על חומר ארכיוני למשך תקופה של שבע שנים מיום סיום טיפולו בעניין לקוחו או מיום סיום ההליכים המשפטיים שבהם ייצג את הלקוח, לפי העניין (להלן – תקופת השמירה).

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), עורך הדין ולקוחו רשאים להסכים בכתב על תקופת שמירה אחרת.

ד ב ר י ה ס ב ר

נמסרו לגורמים חיצוניים – לבית המשפט, ללקוח או לצד שלישי, כמו תרשומת של התייעצות, התכתבות פנימית או טיוטה.

לסעיף קטן (ב) המוצע

בסעיף זה מעוגן החלק המרכזי של ההסדר המוצע, שקובע כי עורך הדין יהיה חייב לשמור על החומר הארכיוני המצוי ברשותו אגב הטיפול בעניין לקוחו לתקופה של שבע שנים, אשר תימנה מיום סיום הטיפול בעניין לקוחו או מיום סיום ההליכים המשפטיים שבהם ייצג את הלקוח, לפי העניין (להלן – תקופת השמירה). תקופה זו שונה מההסדר הנוכחי הקבוע בכללים, אשר מעמיד את תקופת השמירה על חמש שנים. הסיבה לקביעת תקופה ארוכה יותר נעוצה ברצון ליצור התאמה בין תקופת השמירה שבה חייב עורך דין לשמור חומר ארכיוני לפי הסדר זה לבין תקופת ההתיישנות במשפט האזרחי, העומדת, ככלל, על שבע שנים.

לסעיף קטן (ג) המוצע

מוצע לקבוע כי עורך הדין ולקוחו רשאים להתנות על תקופת השמירה הקבועה בסעיף קטן (ב) המוצע, ולהסכים בכתב על תקופת שמירה אחרת, ארוכה או קצרה יותר.

סעיף 2 מוצע להוסיף לחוק את סעיף 90א, אשר יסדיר את נושא השמירה של חומר ארכיוני. ההסדר המוצע ייקבע תחת הפרק השמיני לחוק שעניינו "הוראות שונות" ומידד לאחר הסעיף שעוסק בסוד מקצועי. כך שני הסעיפים שעוסקים בחובות שונות של עורך דין כלפי לקוחו יהיו סמוכים זה לזה.

לסעיף קטן (א) המוצע

מוצע להגדיר את המונחים שייעשה בהם שימוש בסעיף 90א המוצע, ובכללם "חומר ארכיוני" שעליו יחול הסדר השמירה המוצע, כך שיובהר כי יש לשמור רק חומרים שנמצאים בידי עורך דין בשל טיפולו בעניין לקוחו, העשויים לשמש ראיה, בין שערך אותם ובין שנמסרו לו, ולהחריג מחובת השמירה מסמכים פנימיים של עורך הדין.

כמו כן מוצע לקבוע הגדרה עדכנית ומתאימה יותר למונח "מסמך", כך שיהיה ברור שמדובר גם במסר אלקטרוני שמוגדר בחוק חתימה אלקטרונית, התשס"א-2001, כמידע אשר נוצר, נשלח, נקלט או נשמר באמצעים אלקטרוניים או אופטיים כשהוא נראה, נקרא, נשמע ומאוחר באמצעים כאמור, וגם במידע שהוא אינו מסמך פיזי כתוב. בעניין מסמכים פנימיים, מוצע לקבוע כי מסמכים פנימיים הם אלה אשר שימשו את עורך הדין לצרכים פנימיים ולא

² ס"ח התשס"א, עמ' 210.

(ד) על אף האמור בסעיפים קטנים (ב) ו-(ג), עורך דין ישמור על חומר ארכיוני שהוא מסמך המפורט בטור א' לתוספת השנייה למשך תקופה כמפורט בטור ב' לתוספת האמורה, ובהתאם למפורט בו; שר המשפטים רשאי, בצו, לשנות את התוספת השנייה, ובכלל זה להוסיף סוגי מסמכים שלגביהם יקבע תקופת שמירה שונה.

(ה) בתום תקופת השמירה יהיה רשאי עורך הדין לבער את החומר הארכיוני.

(ו) היה החומר הארכיוני מסמך שאינו מסר אלקטרוני, רשאי עורך הדין לסרוק אותו ולבערו, ובלבד –

(1) שהמסמך נסרק בהתאם להוראות לפי פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א–1971³, שעניינן השימוש כראיה בהליכים משפטיים של מסמך סרוק שבוער מקורו;

(2) שהמסמך אינו מסוג המסמכים שניתן לעשות בהם שימוש בצורת מקור בלבד;

(3) שהמסמך אינו מסמך שלפי הוראת הלקוח בכתב על עורך הדין לשמור אותו במקורו.

(ז) על שמירה של חומר ארכיוני שהוא מסר אלקטרוני, ובכלל זה העתק סרוק של מסמך שמקורו בוער כאמור בסעיף קטן (ו), יחולו הוראות סעיף זה והוראות אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

הוראות בנוגע לאופן שמירה זה. כך, מוצע לקבוע כי ניתן לסרוק חומר ארכיוני הנמצא אצל עורך דין באופן פיזי ולבער את המקור, אם המסמך נסרק בהתאם להוראות לפי פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א–1971, ובכלל זה תקנות העדות (העתקים צילומיים), התשל"ל–1969, אשר במסגרתן קבועות הוראות המאפשרות שימוש בראיה בהליכים משפטיים על בסיס העתק סרוק של מסמך פיזי שבוער. עוד נקבע כי יהיה ניתן לסרוק חומר ארכיוני רק אם הוא אינו מסוג המסמכים שניתן לעשות בהם שימוש בצורת מקור בלבד (לדוגמה מסמך נוטריוני או מסמך שהרשויות דורשות לקבל אותו או להציג להן אותו בצורתו המקורית). יובהר כי בעניין זה על עורך הדין, המכיר את המסמכים שבהם הוא מטפל ואת צורכי לקוחו, להפעיל שיקול דעת ואחריות בהחלטתו אם יש לשמור את ההעתק המקורי נוסף על ההעתק הסרוק, כמו כן מוצע להחריג מאפשרות הסריקה מסמכים שהלקוח הורה כי יש לשמור אותם רק בצורת המקור.

לסעיף קטן (ז) המוצע

מוצע כי על עורך דין השומר חומר ארכיוני שהוא מסר אלקטרוני – בין שכך הגיע לידי ובין שעורך הדין הפך אותו לכזה באמצעות סריקה לפי הוראות סעיף קטן (ו) המוצע, יחולו הוראות וחובות לשמירת החומרים בצורה הנאמנה למקור ונקיטה של אמצעי הגנה סבירים לשמירה והגנה

לסעיף קטן (ד) המוצע

מוצע לקבוע בתוספת השנייה המוצעת מסמכים ייחודיים, אשר, ככלל, יש חשיבות בשמירה עליהם, או בשמירה עליהם בתצורת המקור שלהם. בתוספת יפורטו המסמכים האמורים ותקופת השמירה הייחודית הקבועה לגביהם.

כדי לאפשר גמישות, אם יתברר בעתיד שקיימים סוגי מסמכים נוספים שלגביהם יש לקבוע חובת שמירה אחרת או כללים אחרים נוספים, מוצע לקבוע כי שר המשפטים יהיה רשאי לשנות את התוספת השנייה, ובכלל זה להוסיף סוגי מסמכים שלגביהם תחול תקופת שמירה אחרת.

לסעיף קטן (ה) המוצע

מוצע לקבוע באופן מפורש כי בתום תקופת השמירה, בין זו הקבועה בסעיף קטן (ב) המוצע ובין זו הקבועה בתוספת השנייה המוצעת, בין שמדובר במסמך פיזי ובין שמדובר במסר אלקטרוני, עורך הדין רשאי לבער את החומרים. זאת חלף ההסדר הקבוע היום בכללים, שלפיו ניתן לבער את החומרים רק לאחר פנייה ללקוח בטרם הביעור.

לסעיף קטן (ו) המוצע

מוצע לקבוע כי יהיה ניתן לשמור את החומרים במהלך תקופת השמירה גם באופן דיגיטלי, תוך קביעת

³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421.

(1) עורך הדין ינקוט אמצעים סבירים כדי להבטיח את שמירת המסר האלקטרוני בצורה הנאמנה למקור;
(2) עורך הדין ינקוט אמצעים מקובלים בניסיונות העניין ובהתאם לאופי החומר הארכיוני, לשם שמירה על אבטחת המידע, בשים לב לחלופות הטכנולוגיות הקיימות וזאת בלי לגרוע מההוראות לפי חוק הגנת הפרטיות; בפסקה זו –

“אבטחת מידע” – כהגדרתה בסעיף 7 לחוק הגנת הפרטיות;

“חוק הגנת הפרטיות” – חוק הגנת הפרטיות, התשמ”א-1981⁴.

(ח) עורך הדין יידע את לקוחו בתחילת הטיפול בעניינו או בסיומו לגבי חובותיו של עורך הדין לפי סעיף זה ולגבי האפשרות של לקוחו לבקש לקבל לידי את החומר הארכיוני או להעתיקו במהלך תקופת השמירה.

(ט) פורקה שותפות עורכי דין, יחולו הוראות סעיף זה רק על עורך הדין שערך את החומר הארכיוני או שלידי הוא נמסה

(י) הוראות סעיף זה יחולו גם על הממונה על ענייניו המקצועיים של עורך דין כמשמעותו בסעיף 89א(א).

(יא) הוראות סעיף זה לא יחולו לגבי –

(1) מסמכים שנמסרו לעורך הדין למשמרת, על פי הסכם מפורש, בשביל הלקוח או בשביל אחר;

ד ב ר י ה ס ב ר

החומרים הארכיוניים העתידיים שיגיעו לרשותו של עורך הדין לאחר כניסת החוק המוצע לתוקף.

לסעיף קטן (ט) המוצע

מוצע לקבוע, בדומה להסדר החל היום וקבוע בסעיף 3 לכללים, כי אם חומרים ארכיוניים נאגרו במסגרת שותפות עורכי דין, והשותפות פורקה – אזי חובת השמירה וההוראות הנלוות לחובה האמורה יחולו רק על עורך הדין שערך את החומר הארכיוני או שהחומר הארכיוני נמסר לידי, בין לפני הפירוק ובין אגב הפירוק.

לסעיף קטן (י) המוצע

מוצע לקבוע, בדומה להסדר החל היום וקבוע בסעיף 4 לכללים, כי אם נבצר מעורך דין, מסיבות שונות, למלא את תפקידו ומונה עורך דין אחר לטיפול בלקוחותיו בהתאם לקבוע בסעיף 89א(א) לחוק, אזי ההוראות בדבר שמירת חומרים ארכיוניים כמוצע בהצעת חוק זו יחולו על עורך הדין שמונה.

לסעיף קטן (יא) המוצע

מוצע לקבוע, בדומה להסדר החל היום וקבוע בסעיף 5 לכללים, כי ההוראות בדבר שמירת חומרים ארכיוניים והיכולת לבער אותם, כמוצע בהצעת חוק זו,

על החומרים, למניעת דליפת נתונים או למניעת חדירה לקובצי המחשב. הוראות אלה נשענות על התקנות שנקבעו מכוח חוק הגנת הפרטיות, ובייחוד תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע), התשע”ז-2017.

לסעיף קטן (ח) המוצע

כדי לתת מענה ללקוחות, אשר ייתכן שיידרשו לחומרים הארכיוניים בעתיד, מוצע לקבוע כי על עורך הדין ליידע את לקוחו לגבי חובותיו של עורך הדין לשמור את המסמכים בהתאם להסדר המוצע, וכן ליידע את הלקוח לגבי האפשרות של הלקוח לבקש לקבל לידי את החומר הארכיוני או להעתיקו, במהלך תקופת השמירה. על עורך הדין ליידע את הלקוח כאמור בתחילת הטיפול בעניינו של הלקוח, או בסיומו. זאת כדי שהלקוחות ידעו כי עורך הדין אינו מחויב לשמור את המסמכים לצמיתות, כי אם לתקופה מוגבלת, אשר, ככלל, עומדת על שבע שנים. עוד ידעו הלקוחות כי בתום תקופת השמירה עורך הדין רשאי לבער את החומרים ואין הוא נדרש לשוב ולעדכן את הלקוח בעניין זה. בהתאם, יוכלו הלקוחות לכלכל את צעדיהם ואם יש להם צורך בחומר הארכיוני, כולו או חלקו, יבקשו לקבלו לרשותם או להעתיקו במהלך תקופת השמירה. כפי שיובהר בהמשך, חובת היידוע לפי הוראת סעיף זה תחול רק לגבי

⁴ ס”ח התשמ”א, עמ’ 128.

(2) חומר ארכיוני שחלה לגביו חובת שמירה לפי חיקוק אחר⁵

3. בתוספת לחוק העיקרי, במקום הכותרת "תוספת" יבוא "תוספת ראשונה". תיקון כותרת התוספת
4. אחרי התוספת הראשונה לחוק העיקרי יבוא: הוספת תוספת שנייה

"תוספת שנייה" (סעיף 90א(ד))

טור א' סוג המסמך	טור ב' תקופת השמירה
1. צוואה	התקופה שעד למסירת הצוואה במקור לרשם לענייני ירושה לפי סעיף 75 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965 ⁵ , או בהתאם לדרישת המצווה בכתב.
2. שטר כהגדרתו בפקודת השטרות [נוסח חדש] ⁶	7 שנים מיום שנולדה לראשונה עילת תובענה על פי השטר בהתאם לסעיף 96 לפקודת השטרות [נוסח חדש] או תקופה ארוכה יותר אם הסכימו עליה עורך הדין והלקוח בכתב, ואם מסר הלקוח לעורך הדין הודעת ויתור על טענת התיישנות שנרשמה לפי סעיף 96(א) לפקודה האמורה – בהתאם לרישום האמור.
3. מסמכים שעניינם עסקה במקרקעין או הליך במקרקעין, ובכלל זה הסדר או רישום	10 שנים, ולעניין מסמכים שעניינם עסקה או הליך במקרקעין שאינם מוסדרים, שנערכו בטרם הוחל משפט מדינת ישראל על המקרקעין האמורים – 25 שנים, והכול מיום סיום הטיפול בעסקה או בהליך, או מיום הרישום, לפי המאוחר, או תקופה אחרת אם הסכימו עליה עורך הדין והלקוח בכתב.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 4 כאמור לעיל, מוצע לקבוע בתוספת השנייה המוצעת סוגי מסמכים אשר תחול לגביהם תקופת שמירה שונה, ובהתאם לכך גם היכולת של עורך הדין לבער את החומרים בסופה. בתוספת האמורה מפורטים מסמכים שיש חשיבות בשמירתם לפרק זמן ארוך יותר, בשל חשיבותם בעבור הלקוח ובשל ההשלכות הקשות העלולות להיות על זכויותיו של הלקוח, אם יבערו. לצד קביעת פרק הזמן לשמירת המסמך מוצע לקבוע גם את האפשרות להסכים על תקופה אחרת, וזאת בשים לב לטיב המסמך וייחודיותו. כפי שצוין, הוצע להסמיך את שר המשפטים לערוך את התוספת השנייה, ולהוסיף לה סוגי מסמכים נוספים. סוגי המסמכים שמוצע לציין בתוספת הם צוואות, שטרות ומסמכים שעניינם עסקה או הליך במקרקעין.

לא יחולו על מסמכים שנמסרו לעורך הדין למשמרת על פי הסכם מפורש, בשביל הלקוח או בשביל אחר. במקרים האמורים המטרה המרכזית של עורך הדין היא לשמור את המסמכים בעבור הלקוח, ולכן ההסדר הכללי אינו חל, ויחול ההסכם הייחודי שבין עורך הדין ללקוח.

כמו כן מוצע לקבוע כי ההוראות המוצעות לא יחולו על חומר ארכיוני שחלה לגביו חובת שמירה לפי חיקוק אחר. דוגמאות לחיקוקים כאמור הן חוק הנוטריונים, התשל"ו-1976, חוק הארכיונים, התשט"ו-1955, או חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962, אשר יש בהם הוראות שמירה וביעור אחרות, והן חלות בעניין מסמכים אשר חקיקה זו מסדירה.

⁵ ס"ח התשכ"ה, עמ' 63.

⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 2, עמ' 12.

(א) תחילתו של חוק זה שנה מיום פרסומו (להלן – יום התחילה), והוא יחול גם על חומר ארכיוני, כהגדרתו בסעיף 90א(א) לחוק העיקרי בנוסחו בסעיף 2 לחוק זה, שנמצא בידי עורך דין ביום התחילה, ואולם הוראות סעיף 90א(ח) לחוק העיקרי בנוסחו בסעיף 2 לחוק זה, יחולו רק על חומר ארכיוני שנמסר לעורך דין ביום התחילה או לאחריו.

ד ב ר י ה ס ב ר

ההסדר המוצע נועד להגן על זכויות הלקוח הנובעות מאותו השטר ועל יכולתו לפרוע את השטר לטובתו. בשונה ממסמכים חשובים אחרים השמורים בידי עורך הדין, ביחס לשטר, לרוב ניתן משקל לשטר הפיזי המקורי בלבד, לפיכך כדי למזער את הנוק הפוטנציאלי ללקוח, מוצע שלא יהיה ניתן לקבוע תקופת שמירה קצרה יותר.

בעניין מסמכי מקרקעין – מדובר במסמכים המוכיחים או המסייעים להוכיח את קיומן של זכויות קנייניות, שהן זכויות משמעותיות. לפיכך מוצע לקבוע למסמכים אלה תקופת הגנה ושמירה ארוכה יותר, אשר לפיה מסמכים מסוג זה יישמרו לתקופה של 10 שנים מיום סיום הטיפול בעסקה או בהליך, או מיום הרישום, לפי המאוחר.

לגבי מסמכים הנוגעים למקרקעין שאינם מוסדרים, מוצעת תקופה ארוכה יותר העומדת על 25 שנים, בהתאם לתקופת ההתיישנות בתביעה במקרקעין הקבועה בסעיף 5 לחוק ההתיישנות, התיש"ח-1958. זאת מכיוון שבמקרקעין שאינם מוסדרים, המסמכים המעידים על הזכויות בהם ישנים מאוד (לרוב מהתקופה העות'מאנית, או מהתקופה שבה נהג שלטון ירדני על המקרקעין המדוברים) ולרוב אין יכולת לשחזרם, שכן אין ספר או מקום מרכזי המרכז את מידע הזכויות בעניינם או שאפשרות הגישה אליו מוגבלת מאוד. על כן ישנה חשיבות רבה לשמור על מסמכים מסוג זה. עם זאת מוצע לקבוע כי עורך הדין ולקוחו רשאים להסכים בכתב על תקופת שמירה אחרת, ארוכה או קצרה יותר.

סעיף 5 לסעיף קטן (א)

כדי לאפשר לעורכי הדין להיערך להסדר החדש המוצע בעניין שמירת מסמכים וביעורם, יש ליידע את הציבור – הן ציבור עורכי הדין והן ציבור הלקוחות, על השינוי הצפוי לגבי חובת השמירה של עורכי הדין. כך, למשל, תהיה אפשרות ללקוחות לפנות לעורכי הדין ולבקש את המסמכים השייכים להם. כמו כן, נדרש זמן היערכות כדי לפעול לפי ההסדר החדש. לנוכח כל האמור, מוצע לקבוע כי תחילתו של החוק המוצע תיקבע לשנה מיום

בעניין צוואות יש חשיבות לשמירת העותק המקורי של צוואה כדי להוכיח את המהימנות והאותנטיות של הצוואה (ראו סעיף 68(ב) לחוק הירושה, התשכ"ה-1965 (להלן – חוק הירושה)). לפיכך מוצע כי הצוואה המקורית תישמר בידי עורך הדין עד למסירת הצוואה במקור לרשם לענייני ירושה (ואז יהיה ניתן לבער העתקים של הצוואה אם נמצאים בידי עורך הדין) או בהתאם לדרישת הלקוח בכתב מעורך דינו בעניין צוואתו (למשל אם הלקוח פונה לעורך הדין ומבקש לקבל לידיו את הצוואה או להשמיד אותה) כך שעיקרון החופש לצוות כאמור בסעיף 27 לחוק הירושה נשמר. עיקרון זה של חופש הציווי כולל גם את האפשרות של המצווה לחזור בו מצוואתו בדרך של השמדת הצוואה כאמור בסעיף 36 לחוק האמור. יובהר כי בנוגע למסמכים בענייני ירושה שאינם צוואה, יחולו הכללים הרגילים בעניינם.

בעניין שטרות, מדובר במסמך שכדי לממשו, לפי הדין הקיים, יש צורך במסמך הפיזי והמקורי. לכל מסמך אחר, לרוב, אין תוקף ומכאן החשיבות בשמירת העותק המקורי. לפיכך מוצע לקבוע כי תקופת השמירה בעניין זה תעמוד על 7 שנים המתחילות להימנות מהיום שנולדה לראשונה עילת התובענה לפי השטר, שזוהי גם תקופת ההתיישנות לתביעה של חוב לפי שטר לפי סעיף 96 לפקודת השטרות [נוסח חדש]. יובהר כי בחלק מהחוקים האזרחיים יש הוראות קוגנטיות שניתן להתנות עליהן רק לטובת הלקוח או הצרכן, ועל כן מוצע לקבוע שההסכמה בדבר תקופה אחרת בין הלקוח לעורך דינו, תוכל להיות רק לתקופה ארוכה יותר. זאת אף בשים לב להוראה בסעיף 96 לפקודת השטרות שלפיה קיימת אפשרות לצד לשטר חליפין לוותר על טענת ההתיישנות ולרשום את הוויתור בשטר עצמו או במסמך נפרד, והמשמעות לכך היא שניתן לפרוע את השטר גם לאחר תקופת ההתיישנות הקבועה בחוק.

לנוכח האמור, מוצע לקבוע שאם מסר הלקוח לעורך הדין הודעת ויתור שנרשמה כאמור לפי פקודת השטרות, עורך הדין ישמור את השטר בהתאם לתקופה שהוארכה בהודעת הוויתור האמורה.

(ב) על אף הוראות סעיף 90א(ב) עד (ד) לחוק העיקרי בנוסחו בסעיף 2 לחוק זה, הסכימו עורך דין ולקוחו לפני יום התחילה, בכתב, על תקופת שמירה מסוימת לעניין חומר ארכיוני כאמור בסעיף קטן (א), בהתאם לכללי לשכת עורכי הדין (שמירת חומר ארכיוני במשרדי עורכי הדין), התשל"א-1971⁷, יחולו הוראות ההסכם לעניין תקופת השמירה, אלא אם כן הסכימו עורך הדין ולקוחו על תקופת שמירה אחרת, אחרי יום התחילה, בהתאם להוראות סעיף 90א(ג) או (ד) והתוספת השנייה לחוק העיקרי בנוסחו בסעיפים 2 ו-4 לחוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

מסמכים שניתנו לעורך הדין לשמירה. מוצע לקבוע כי אם לפני כניסת החוק המוצע לתוקף הוסכם בין עורך הדין ללקוחו על תקופת שמירה מסוימת לעניין חומר ארכיוני, יחולו הוראות ההסכם לעניין תקופת השמירה. יובהר כי ההסכמה תמשיך לעמוד בתוקפה גם לעניין מסמכים שמפורטים בתוספת השנייה. ואולם, אם הסכימו עורך הדין ולקוחו על תקופת שמירה אחרת, אחרי יום התחילה, בהתאם להוראות החוק המוצע, אזי ההסכמה העדכנית היא זו שתחול.

פרסומו. זאת ועוד, מוצע לקבוע כי הוראות ההסדר החדש יחולו גם על חומרים ארכיוניים המצויים אצל עורכי הדין לפני כניסת החוק לתוקף, למעט חובת יידוע הלקוח כאמור בסעיף 2 לחוק זה, אשר תחול רק לגבי חומרים חדשים שנמסרו לידי עורך הדין מיום כניסת החוק לתוקף.

לסעיף קטן (ב)

כיום קבוע בכללים כי עורך הדין ולקוחו רשאים להסכים על תקופת שמירה ארוכה או קצרה מחמש שנים של כלל המסמכים הנמצאים בידי עורך הדין, למעט

⁷ ק"ת התשל"א, עמ' 1428.